

хорові уміння учнів, музичну пам'ять, уяву, стимулює творчу активність.

Отже, доцільно більш широко використовувати весняно-обрядові пісні у початковій школі як дієвий засіб музично-естетичного виховання молодших школярів.

Список використаних джерел:

1. Іваницький А.І. Українська музична культура фольклористика. К.: Заповіт, 1997. 392 с.
2. Левітова Н.Д. Українська народна пісенна творчість. К.: Держвидав, 1960. 340 с.
3. Матвеева Л. Використання фольклору в музичному вихованні дітей. *Початкова школа*. 2001. №3. С. 19-21.
4. Стельмащук Л. Українські народні пісні в репертуарі шкільного хору. *Мистецтво та освіта*. 2000. № 2. С.30-32.
5. Танько Т. Весняно-обрядові пісні в репертуарі школярів. *Музичне мистецтво та культура*. 2018. Вип. 25. С. 234-239.
6. Щолокова О. Українська народна пісня в системі музичного виховання дітей. К.: Музична Україна, 1985. 143 с.
7. Яремко Б. Українська народнопісенна творчість. К.: Знання, 2006. 373 с.

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ М.Д.ЛЕОНТОВИЧА ТА ЇЇ РОЛЬ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Янчевська Д.Е., здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Онофрійчук Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Музична культура України є дуже різноманітною, оскільки країна має багаторічний спадок і культурні впливи різних етнічних груп і регіонів. Музичне мистецтво є однією з найважливіших і впливових форм виразу в мистецькому світі. Воно переплітається зі сферою емоцій, інтелекту та культури, надаючи людям можливість висловити свої думки та почуття.

Помітну роль у розвитку музичної освіти відіграли видатні музиканти другої половини ХІХ століття – початку ХХ століття (М. Лисенко, Я. Степовий, К. Стеценко, П. Сокальський, Д. Січинський, В. Верховинець, М. Леонтович та С. Людкевич). Музично-педагогічна діяльність українських професійних музикантів того часу поклала початок розвитку музичної освіти

та виховання в Україні, створенню аматорських і професійних виконавських колективів.

Особлива роль серед видатних митців належить Миколі Дмитровичу Леонтовичу, який зробив вагомий внесок у становлення української музичної освіти. М. Леонтович – видатний український композитор, який став символом української музичної культури та прославив Україну своєю неперевершеною творчістю. Проблема вивчення хорової творчості М. Леонтовича, музичного аналізу хорових обробок композитора присвячена численна кількість наукових праць багатьох авторів. Серед них: М.Андрос, М.Вериківський, М.Гордійчук, М.Гринченко, В.Дженков, В.Дяченко, Завальнюк А., В.Іванов, Н.Семененко, В.Кузик, С.Орфеев та ін.

Музика видатного митця досі залишається надзвичайно популярною, а найвідоміша композиція – «Щедрик» стала світовим музичним феноменом. Творча спадщина композитора налічує майже 200 обробок народних пісень, творів духовного змісту, чотири оригінальних твори та незакінчена опера «На русальчин Великдень».

Найбільш плідно М. Леонтович працював у жанрі обробки народної пісні і хорової мініатюри, які і зараз є неперевершеними й складають репертуарний список всіх українських хорових колективів України та української діаспори світу. Великим талантом композитора позначені такі перлини народного мелосу як «Щедрик», «Козака несуть», «Дударик», «Ой з-за гори кам'яної», «Женчикок-бренчикок», «Гаю, гаю, зелен розмаю» та багато інших. Композитор створював вельми оригінальні самобутні хорові композиції на онові фольклорного матеріалу, які завдяки всебічному художньому переосмисленню, набули неповторного звучання [5].

У своїй практичній діяльності Микола Дмитрович займався викладанням хорового співу, хорового диригування та контрапункту. На своїх заняттях він знайомив хористів не лише зі світовими перлинами, але й зі своїми піснями («Дударик», «Ой там, за горою»), де виявляв чудове вміння в цілому охопити хорову композицію та переконливо передати враження від

неї. Працював як викладач музично-теоретичних предметів, зокрема контрапункту. На курсах дошкільного виховання показав себе досвідченим практиком-методистом [3, с. 75].

Дотримуючись суворой послідовності, М. Леонтович використовував свою власну методику вокальної роботи з дітьми, з поступовим ускладненням пісенного репертуару. Особливу увагу композитор приділяв складовим частинам самої пісні – мотиву, фразі, реченню, періоду. Великого значення надавав досягання чистоти інтонування при співі, дикції, співацькому виханню, застерігав вчителів від співу сильним та форсованим звуком. У роботі із дитячим колективом увага педагога була прикута до розвитку музичної пам'яті, мислення, музичних здібностей та естетичних почуттів.

Одним із важливих завдань в справі музичного виховання дітей М. Леонтович вважав розвиток пам'яті, відчуття ритму, естетичних почуттів, інтелектуальних сил, почуття спільної солідарності, виявлення громадських інстинктів. Як педагог, він особливу увагу приділяв формуванню музичних здібностей та вольових якостей дитини, організованості та дисципліні, які, на його погляд, найбільш вдало розвиваються в процесі хорової діяльності. Саме тому, на його думку, вчитель має повсякденно піклуватися про розвиток музичних здібностей дітей, використовуючи для цього різні методи навчання. Ці засади і сьогодні залишаються актуальними у сучасній вітчизняній педагогіці, адже тільки вчитель-творець може виховати творчого учня, творчу особистість.

Великий викладацький та композиторський досвід ліг в основу одного з найцікавіших підручників початку ХХ століття – «Нотна грамота» (1919). Це один з перших підручників, для середньої школи. До складу підручника увійшли вокальні вправи для тренування навичок співу з аркуша, розділ з елементарної теорії музики та пісень для хорового виконання.

Дидактичний матеріал підручника «Нотна грамота» розміщено у суворій методичній послідовності – від простого до складного. Визначено самостійні завдання учням, що включають і їхню власну творчість (добір

мелодій).

Досить ґрунтовно представлено послідовність вивчення інтервалів та мажорної і мінорної гам. Пісенний репертуар підручника охоплює практично всі жанри української народної пісні. Зокрема, в ньому представлені побутові та історичні пісні, веснянки, пісні-хороводи, дитячі пісні-ігри.

Але, не заважаючи на те, що підручник створено ще на початку минулого століття, а методика викладання музичного мистецтва збагатилася новітніми розробками, він і сьогодні є актуальним і придатним матеріалом для вчителів музики загальноосвітніх шкіл. Підручник М. Леонтовича «Нотна грамота» (1919) знайомить нас із думкою педагога про значення ритму у створенні музичного образу і доцільності його розвитку [4].

Леонтович був першим, хто запропонував порівнювати музичні твори та окремі музичні частини із кольорами. Він пропонував сім кольорів (білий, світло-жовтий, світло-червоний, блакитний, темно-жовтий, темно-червоний, синій) і наголошував на тому, що навколишня природа і мистецтво є єдиним цілісним явищем Всесвіту. Видатний композитор і педагог піклувався про залучення дітей до хорового та оркестрового колективів і пропагував систему музично-пластичного виховання Е. Жак-Далькроза.

Педагогічна спадщина М. Леонтовича не втратила свою значущість та актуальність в наш час. Основи музичної педагогіки та методики музичної освіти, що були закладені М. Леонтовичем, перевірені часом є тим підґрунтям, на якому базуються подальші наукові пошуки і дослідження сучасних науковців.

Список використаних джерел:

1. Архімович, Л., Гордійчук М. М. Лисенко. Життя і творчість. Музична Україна. 1992. 256 с.
2. Гордійчук М. (1974). Микола Леонтович (2-ге вид.). Музична Україна. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002125>
3. Сенета Т. В. (2017). Роль творчості М. Д. Леонтовича у становленні української культури ХХ століття. *Молодий вчений*, 4.2(44.2), 74–77. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.2/16.pdf>

4. https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykhailychenko_Oleh/Muzyko-pedahohichna_dialnist_ukrainskykh_kompozytoriv_ta_vykonavtsiv.pdf?PHPSESSID=jugtui098p95j42g8j39fderf4
5. <https://studentam.net.ua/content/view/7387/97/>

РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сайдак А.М., здобувач ступня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Білозерська Г.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

Розвиток музичної культури, як частини духовної культури, сприяє формуванню гармонійно розвиненої, цілісної та творчої особистості. Мистецтво найповніше забезпечує духовне становлення особистості підлітка, формує його моральну культуру та ціннісні смисли. Досвід емоційно-образного, смислового, ціннісного сприйняття музики стануть фундаментом ціннісного ставлення підлітків до сучасних творів музичного мистецтва, забезпечать розвиток музичної культури.

У сучасній вітчизняній культурі для підлітків є не так багато способів та засобів для діяльності, що сприяє їхній самореалізації. Тому субкультура підлітків, зокрема їхня музична культура, є засобом об'єднання нового покоління й заявки про себе в суспільстві. У цей період душею підлітка володіють зависокі думки, тому обов'язково треба спрямовувати діяльність підлітків у позитивне русло на благо соціуму, оскільки ігнорування, байдужість до їх інтересів спрямовує підлітків не на блага, а навпаки, адже збагачення життя завдяки змісту різних діяльностей дає матеріал для побудови життєвих цілей, а прикладом цьому може бути тільки дорослий, який своїми діями виховує в них соціальну активність, відповідальність та соціальну творчість. музичний духовний смисловий художній [5].

Питанням формування музичної культури підлітків присвячені роботи сучасних науковців Г. Дідич, М. Гейченко, Л. Гончаренко, О. Ляшенко, В. Орлова, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Щолокової тощо.